

اندیشه‌ی یونگ

ریچارد بیلسکی

(استاد فلسفه دانشگاه ویلانووا، نیویورک)

ترجمه‌ی

دکتر حسین پاینده

(استاد نظریه و نقد ادبی دانشگاه علامه طباطبائی)

سرشناسه	یلسکر، ریچارد، ۱۹۶۸-م.
عنوان و نام پدیدآورنده	Bilsker, Richard
مشخصات نشر	اندیشه‌ی یونگ/ ریچارد یلسکر، ترجمه‌ی حسین پاینده، تهران: انتشارات مروارید، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۱۸۶ ص.؛ ۵/۱۴ x ۵/۲۱ cm-م.
شابک	978-964-191-621-5
وضعیت فهرست‌خیزی	فیا
یادداشت	عنوان اصلی: On Jung, c2002
یادداشت	کتاب حاضر نخستین بار با عنوان «یونگ» توسط انتشارات طرح نو در سال ۱۳۸۴ و سپس در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.
عنوان دیگر	یونگ.
موضوع	یونگ، کارل گوستاو، ۱۸۷۵-۱۹۶۱-م.
موضوع	Jung, C. G. (Carl Gustav)
موضوع	روان‌شناسی یونگی
موضوع	Jungian psychology
موضوع	روانکاوی و فلسفه
موضوع	Psychoanalysis and philosophy
موضوع	روان‌شناسی و دین
موضوع	Psychology and religion
سناسه افزوده	پاینده، حسین، ۱۳۴۱- مترجم
رده‌بندی کنگره	BF۱۰۹/۹ ب ۹ ۱۳۹۷
ردی دی	۱۵۰/۱۹۵۴۰۹۲
شماره کتابخانه ملی	۵۴۵۶۶۰

مروارید

تهران، خیابان انقلاب، روی زمین دانشگاه تهران، پلاک ۱۸۸/ص.پ. ۱۳۱۴۵-۱۶۵۴
 دفتر: ۶۶۴۰۰۸۶۶-۶۶۴۱۴۰۴۶-۱۱۶۱۲-۶۶۴۱۴۰۲۷ فروشگاه: ۶۶۴۶۷۸۴۸
<https://instagram.com/morvaridpub> <https://telegram.me/morvaridpub> -
www.morvaridpub.com

اندیشه‌ی یونگ

ریچارد یلسکر

(استاد فلسفه دانشگاه مریلند جنوبی)

ترجمه‌ی دکتر حسین پاینده

(استاد نظریه و نقد ادبی دانشگاه علامه طباطبائی)

تولید فنی: الناز ایلی

چاپ اول، بهار ۱۳۹۸

چاپخانه: کتاب شمس

تیراژ: ۵۵۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۹۱-۶۲۱-۵ ISBN: 978-964-191-621-5

۲۵۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

مقدمه‌ی مترجم ۹

پیش‌گفتار ۱۳

فصل ۱ زندگی یونگ

دوره‌ی کودکی ۱۹

تحصیلات ۱۹

زندگی حرفه‌ای ۲۱

دوره‌ی اشتغال در تیمارستان بورگهولتسلی و آشنایی با نظریه‌ی روانکاوی ۲۱

«سفر شبانه‌ی روح» ۲۲

پیدایش روان‌شناسی تحلیلی ۲۳

جنگ جهانی دوم ۲۳

واپسین سال‌های زندگی یونگ ۲۴

فصل ۲

دوره‌ی همکاری با فروید

۲۵	 مقدمه
۲۷	 رساله‌ی دکتری
۳۱	 آزمون‌های تداعی
۳۲	 عقده
۳۳	 نگاه‌ی و روان‌کسیختگی
۳۴	 نه‌ای‌های گشتاری
۳۷	 «برخی نم‌ها» تخلخل خلاق نیمه آگاه» در نوشته‌ی دوشیزه فرنک میلر
۳۸	 قطع همکاری با فروید
۴۱	 خودمختاری
۴۴	 دلایل یونگ در اثبات درست‌ی رویکردش

فصل ۳

شکل‌گیری روان‌شناسی تحلیلی

۴۹	 مقدمه
۴۹	 سنخ‌های روانی
۵۰	 انواع نگرش: برون‌گرایی و درون‌گرایی
۵۰	 انواع کارکرد: تفکر، احساس، هیجان و شهود
۵۵	 سنخ‌نمای مایرز-بریگز
۵۵	 کهن‌الگوها
۵۶	 نفّس
۵۸	 همزاد مؤنث [یا «آنیما»] و همزاد مذکر [یا «آنیموس»]
۶۰	 سایه
۶۲	 پیرمرد فرزانه و مادر جهان اسفل

نقاب.....	۶۳
ضمیر ناخودآگاه جمعی.....	۶۸
مفهوم ضمیر ناخودآگاه جمعی.....	۶۹
شواهد دال بر وجود ضمیر ناخودآگاه جمعی.....	۷۰

فصل ۴

سخنرانی‌های یونگ درباره‌ی کتاب چنین گفت زرتشت

مقدمه.....	۷۳
سخنرانی‌های یونگ.....	۷۴
فریدریش نیچه.....	۷۵
کتاب نیچه با عنوان چنین گفت زرتشت.....	۷۶
سخنرانی‌های یونگ درباره‌ی چنین گفت زرتشت.....	۷۸
کهن‌الگوی «پیرمرد فرزانه».....	۸۱
کهن‌الگوهای «همزاد مؤنث» و «همزاد کودک».....	۸۲
کهن‌الگوی «سایه».....	۸۴
نفس و نقاب.....	۸۵
نخوت و فردانیت.....	۸۸
بحث‌های یونگ درباره‌ی دین.....	۸۹
بحث‌های یونگ درباره‌ی روان‌شناسی اخلاقی.....	۹۱
بحث‌های یونگ درباره‌ی واقعیت‌های سیاسی زمانه.....	۹۴

فصل ۵

دین، کیمیاگری و اسطوره‌شناسی

مقدمه.....	۹۷
دین.....	۹۷
سخنرانی‌های یونگ در دانشگاه پیل.....	۹۸

۱۰۵.....	پاسخ به ایوب.....
۱۱۸.....	ادیان شرقی.....
۱۲۱.....	کیمیاگری.....
۱۲۲.....	نمادهای کیمیاگری در خواب.....
۱۲۵.....	مرکور یوس و اکسیر اعظم.....
۱۲۷.....	چهارگانگی.....
۱۲۹.....	وحدت اسرار آمیز.....
۱۳۱.....	رانشل طلایی.....
۱۳۴.....	سازمضامین و میاکرانه: تک شاخ، درخت و ماهی.....
۱۳۷.....	اسطوره ناسی و پدیده‌های فراهنجار.....
۱۳۷.....	نمادپردازی در آنالیز ما دالا.....
۱۴۱.....	همزمانی.....
۱۴۶.....	بشقاب پرنده.....
۱۵۱.....	فهرست منابع.....
۱۵۱.....	آثار یونگ.....
۱۵۲.....	زندگینامه‌های یونگ.....
۱۵۲.....	معرفی مقدماتی اندیشه‌ی یونگ.....
۱۵۳.....	منابعی درباره‌ی موضوعات خاص در اندیشه‌ی یونگ.....
۱۵۶.....	سایر منابع درباره‌ی اندیشه‌ی یونگ.....
۱۵۹.....	فهرست اسامی (اشخاص، مکان‌ها، ...)
۱۶۵.....	واژه‌نامه‌ی فارسی به انگلیسی.....
۱۷۳.....	واژه‌نامه‌ی انگلیسی به فارسی.....
۱۷۹.....	نمایه.....

مقدمه‌ی مترجم

سو کند به قلم و آنچه با آن می‌نویسند.

(هرآن، سوره‌ی قلم، آیه‌ی ۱)

یونگ را باید در دوره‌ی اندیشه‌ی انسان بزرگ و پیشگامی محسوب کرد که در چند دهه‌ی اول قرن بیستم، از راه پژوهش‌ها و تألیفات و سخنرانی‌هایی بسیار تأثیرگذار، حقیقتی را در خصوص سرشت انسان ثابت کردند که امروزه از نظر ما انسان‌هایی که در قرن بیست و یکم زندگی می‌کنیم، دیگر به نوعی بدیع و حیرت‌آور تلقی نمی‌شود. برحسب این حقیقت، انسان موجودی را چنان «دوبودگی» است و رفتار و احساسات و افکار و امیالش، اساساً از خاستگاهی ناخودآگاه برخاسته می‌گیرند. این حقیقت را البته پیش از یونگ و امثال او، آفرینشگران آثار ادبی با خیال کردن شخصیت‌هایی که از تعارض‌های درونی رنج می‌بردند، به‌خوبی نشان دادند. اهمیت متفکرانی همچون یونگ این است که آنان همین بصیرت دیرینه را با مطالعه‌ی دربارهی بیماران‌شان، به صورت نظریه‌ای منسجم و متقاعدکننده ارائه دادند.

یونگ نیز مانند فروید با پس‌زمینه‌ای از تحصیلات دانشگاهی در رشته‌ی پزشکی به نقش و جایگاه مهم ضمیر ناخودآگاه در بروز انواع و اقسام تعارض‌های روحی و حتی مشکلات جسمانی پی برد. نوشته‌ها و سخنرانی‌های او در آغاز تحقیقاتش طبیعتاً برای بسیاری از همکاران و اندیشمندان معاصرش، مایه‌ی استهزا تلقی می‌شد. به سبب همین انزوای فکری بود که یونگ شیفته‌ی افکار فروید شد که

مضامینی مشابه با نظرات او را مستقلاً می‌پروراند و ترویج می‌کرد. زندگینامه‌نویسان یونگ اشاره کرده‌اند که وقتی در سال ۱۹۰۷ فروید و یونگ نخستین بار با یکدیگر ملاقات کردند، گفت‌وگوی این دو اندیشمند بزرگ سیزده ساعت متوالی به طول انجامید. این درجه از همفکری، از وقوف این دو نظریه‌پرداز به این حقیقت ناشی می‌شد که انسان مدرن بیش از دردهای جسمانی، از دردها و آلام روحی رنج می‌برد. تلاش برای پرتوافشانی بر محنت‌ها و رنج‌های روحی و روانی انسان و نهایتاً تسکین و درمان دردهایی که پزشکی به سبب رویکرد جسم‌مبنایانه‌اش هرگز قادر به تشخیص یا درمان آن‌ها نبود. راه این دو متفکر را به هم پیوند داد.

البته، چنان‌که رسم شاگردان ممتاز است، یونگ حدود شش سال بعد راه خود را از راه استاد جدا کرد و مکتب جدیدی را متفاوت با روانکاوی فرویدی بنیان نهاد. «روان‌شناسی تحلیلی» یونگ تأکید نظریه‌ی روانکاوی بر خاستگاه جنسی امیال ناخودآگاه را زیاده از حد و نارسا می‌داند. در واقع، یونگ در عین این‌که بر دیدگاه فروید مبنی بر وجود بُعد ناپیدایشی در روان انسان به نام ضمیر ناخودآگاه صحه می‌گذارد، قائل به گونه‌ای دیگر از «ناخودآگاه» نیز هست که دیگر نه مبین اندیشه‌ها و آرزوهای کام‌نیافته و هراس‌های فردی، بلکه مخزن گرایش‌ها و افکاری است که در نزد همه‌ی ابناء بشر مشترک هستند. سبب است این ضمیر ناخودآگاه دیگر - که یونگ آن را «ناخودآگاه جمعی» می‌نامید - در جملات با مطالعه‌ی اسطوره‌های ملل مختلف میسر می‌شود که تمایلات و اندیشه‌های فرا فردی بشر را متجلی می‌کنند. یونگ با مطالعه‌ی گسترده در نظام‌های اسطوره‌ای و فرهنگ‌های گوناگون بشری، مجموعه‌ای از تصاویر ذهنی جهانشمول را تدوین کرد که در مکتب او با نام «کهن‌الگو» مشخص می‌شوند. تفحص در کهن‌الگوها نه فقط راهی برای فهم الگوهای عام رفتار بشر، بلکه همچنین شیوه‌ای برای قرائت نقادانه‌ی متون ادبی و آثار هنری است.

چنان‌که از این اشارات کلی و به‌ناچار موجز برمی‌آید، یونگ متفکری

تأمل‌انگیز است و نه فقط به دلیل تعدیل نظریه‌ی روانکاوی، بلکه همچنین به دلیل نظریات بدیع خودش، اندیشه‌ای پیچیده دارد. کتاب حاضر در معرفی آراء یونگ، کوششی است برای منعکس کردن بخشی از این پیچیدگی؛ البته همان گونه که خود نویسنده هم متذکر می‌شود، این کتاب اساساً برای کسانی نوشته شده است که آشنایی «سه‌جانبه یا عمیقی با دیدگاه‌های یونگ ندارند و در واقع می‌خواهند با خواندن کتابی کمابیش کم‌حجم، دریچه‌ای بر افکار یونگ برای‌شان گشوده شود. هر یک از فصل‌های «جنگانه‌ی کتاب حاضر، جزء مهمی از اندیشه‌های یونگ را با استناد به نوشته‌های خود او و با شرح و تفسیر به خواننده معرفی می‌کند. نقل‌قول‌های مکرر از یونگ و «ارجاعات» ایضاً متعدد به سایر نوشته‌های مرتبط با موضوعات مورد بحث، راهنمای ضعیفی خواننده‌ای است که پس از خواندن کتاب حاضر به مطالعه‌ی بیشتر درباره‌ی آراء و اندیشه‌های یونگ، راغب می‌شود. این مطالعه‌ی بیشتر برای فهم جنبه‌های دیگری از مکتب یونگ که در کتاب حاضر ناگزیر بحثی درباره‌ی آن‌ها نشده است (مانند روش یونگ در تعبیر رویا، یا کاربرد نظریات یونگ در نقد ادبی)، یقیناً ضروری است و فهرست منابع پایان کتاب می‌تواند بر این زمینه مفید باشد.

در پیش‌گفتار این کتاب اشاره شده به «راک» کتابفروشی‌ها، تعداد کتاب‌هایی که یا خود یونگ تألیف کرده است یا دیگران درباره‌ی او نوشته‌اند، همچنین کتاب‌هایی که نویسندگان‌شان از مکتب یونگ تأثیر پذیرفته‌اند، به مراتب بیشتر از کتاب‌های فروید یا مربوط به فروید است». گفته‌ی مؤلف این کتاب، گرچه راجع به کتابفروشی‌های آمریکاست، اما عیناً درباره‌ی میزان شناخته‌شدگی افکار و آراء یونگ در ایران مصداق دارد. تعداد کتاب‌هایی که روان‌شناسی تحلیلی (مکتب یونگ) را به خواننده‌ی فارسی‌زبان معرفی می‌کنند، یقیناً بیشتر از کتاب‌های مربوط به روانکاوی (نظریه‌ی فروید) است. همچنین در سال‌های اخیر، ترجمه‌ی آثار یونگ به زبان فارسی فزونی گرفته است، حال آن‌که اکثر آثار اصلی فروید هنوز به فارسی ترجمه نشده‌اند. این شواهد حاکی از اقبال به اندیشه‌هایی است که هنوز باید کوشید

تا بیشتر معرفی شوند، تا بلکه از این طریق ابعاد پیچیده‌ی حیات روانی و فرهنگی ما بیشتر تحلیل و فهمیده شوند. ترجمه‌ی حاضر با هدف میسر کردن چنین تحلیلی انجام شده است. به روال معمول خودم، در این ترجمه نیز با افزودن زیرنوشت‌های توضیحی کوشیده‌ام تا خواندن این کتاب را برای خواننده‌ی فارسی‌زبان راحت‌تر و لذتبخش‌تر کنم. در این زیرنوشت‌ها، اصطلاحاتی را که نویسنده‌ی کتاب فقط به کار رده اما شرح نداده است، همچنین اشاراتی را که چه‌بسا برای خواننده‌ی ناآشنا قدح مبهم یا گیج‌کننده باشند توضیح داده‌ام، یا این امید که این کتاب دریچه‌ای بر اندیشه‌ی پیچیده‌ی یونگ درباره‌ی جهان روانی انسان باشد.

حسین پاینده